

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เขตการศึกษา 9 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2,939 โรงเรียน ปีการศึกษา 2536 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 115,986 คน แยกเป็นนักเรียนชาย 59,022 คน เป็นนักเรียนหญิง 56,964 คน

ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้น (Multi-Stage Random Sampling Method) (นิสม ปุราคำ, 2517) มีลำดับขั้นตอนการสุ่มดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 หาขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร ฮามาเนะ (Taro Yamane, 1970 อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูตร, 2528) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N (e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่างประชากร

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนเท่าที่ยอมรับได้

เมื่อกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ .05 ได้ขนาดตัวอย่าง ประชากรที่เหมาะสมอย่างน้อยที่สุด 400 คน ผู้วิจัยได้คำนวณหากลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยในแต่ละเพศ โดยใช้สูตรในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างประชากรเพศชายและเพศหญิง ดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งหมด} \times \text{จำนวนเพศชาย/เพศหญิงของประชากร}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

$$= \frac{400 \times 59,022}{115,986} = \text{ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรเพศชาย จำนวน } 204 \text{ คน}$$

$$= \frac{400 \times 56,964}{115,986} = \text{ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรเพศหญิง จำนวน } 196 \text{ คน}$$

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้นเป็น 500 คน และกำหนดให้มีเพศชายและเพศหญิงกลุ่มละเท่า ๆ กัน เป็นนักเรียนชาย 250 คน และนักเรียนหญิง 250 คน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มอำเภอที่อยู่ในเขตการศึกษา 9 ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น เลข สกลนคร หนองคาย อุดรธานี รวมทั้งสิ้น 84 อำเภอ ในสัดส่วนร้อยละ 25 (ประมาณ 21 อำเภอ) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling Method) ได้จำนวน 21 อำเภอ ดังนี้

จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ อำเภอเมือง บ้านไผ่ หนองเรือ ชุมแพ สีชมพู

จังหวัดเลข ได้แก่ อำเภอเชียงคาน วังสะพุง กิ่งอำเภอผาขาว

จังหวัดสกลนคร ได้แก่ อำเภอเมือง พังโคน พรรณานิคม กิ่งอำเภอเจริญศิลป์

จังหวัดหนองคาย ได้แก่ อำเภอศรีเชียงใหม่ บึงกาฬ ปากคาด

จังหวัดอุดรธานี ได้แก่ อำเภอเมือง บ้านดุง หนองวัวซอ หนองบัวลำภู ศรีธาตุ

โนนสะอาด

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากอำเภอที่สุ่มได้ในขั้นตอนที่ 2 โดยการแบ่งกลุ่มตามขนาดของโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ได้จำนวน 50 โรงเรียน โดยทำการสำรวจ

โรงเรียนที่มีขนาดตามที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และผู้วิจัยได้จัดกลุ่มและกำหนดให้มีโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจาก 5 จังหวัด จำนวน 50 โรงเรียน เป็นจังหวัดละ 10 โรงเรียน (รายละเอียดเกี่ยวกับชื่อของโรงเรียนอยู่ในภาคผนวก ค.) หลังจากนั้นได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากสัดส่วนของขนาดโรงเรียนให้ได้จำนวนตามที่กำหนด และผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างนักเรียนจากโรงเรียนที่สุ่มได้ โรงเรียนละ 10 คน เป็นนักเรียนชาย 5 คน และนักเรียนหญิง 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติ เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนและสภาพของโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาของโรคไข้เลือดออก สาเหตุของโรค การติดต่อ อาการและการป้องกันโรค ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก สาเหตุการเกิดโรค การติดต่อ อาการและการป้องกันโรค ลักษณะแบบสำรวจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ด้านที่พึงประสงค์ จำนวน 15 ข้อ และทัศนคติด้านที่ไม่พึงประสงค์ จำนวน 11 ข้อ รวมทั้งสิ้น 26 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบวัดการปฏิบัติ เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของตนเพื่อป้องกันโรค การดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยของสิ่งแวดล้อม ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ ทำเป็นประจำ ทำบางครั้ง ไม่เคยทำ เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออก ด้านที่พึงประสงค์ จำนวน 18 ข้อ และการปฏิบัติด้านที่ไม่พึงประสงค์ จำนวน 2 ข้อ รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยมีลำดับการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก
2. ศึกษาเนื้อหา วัตถุประสงค์จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 และฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533 คู่มือครู แผนการสอน และหนังสือเรียนวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6
3. ศึกษา และรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก จากหนังสือวารสาร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ศึกษารูปแบบวิธีการสร้างแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความครอบคลุมของเนื้อหา การใช้ภาษา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมของแบบสอบถาม
6. การตรวจสอบตามตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องและมีประสบการณ์ทางด้านหลักสูตร และด้านโรคไข้เลือดออก จำนวน 5 ท่าน ตรวจเนื้อหาพร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสม ถูกต้อง ก่อนนำไปใช้
7. ปรับปรุงแบบสอบถามแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านท่าเนินเพชร อำเภอเมือง จังหวัดเลย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน
8. นำแบบทดสอบความรู้มาตรวจหาคะแนนและทำการวิเคราะห์หาค่าความยาก (level of difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าความยาก ตั้งแต่ .20-.80 และค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ +.20 ของแบบทดสอบด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง โดยใช้สูตรคูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson Formula 20, 1973 อ้างถึงใน เชาวดี วิบูลย์ศรี, 2528) ได้ค่าเท่ากับ .71

เกณฑ์การประเมินผลความรู้เรื่องโรคไข้เลือดออก ผู้วิจัยใช้ตามเกณฑ์ การ
ประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
ดังนี้

คะแนนร้อยละ	80 ขึ้นไป หมายถึง ดีมาก
	70 - 79 หมายถึง ดี
	60 - 69 หมายถึง ปานกลาง
	50 - 59 หมายถึง ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด
	0 - 49 หมายถึง ต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ

9. แบบสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน
ประเมินค่า ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง การให้คะแนน มี 5 ระดับ ขึ้นอยู่กับ
ข้อความทางนิมิต (Positive) หรือข้อความทางนิเสธ (negative) จำนวน 15 ข้อ
และ 11 ข้อ รวม 26 ข้อ กำหนดให้ค่าของคะแนน ดังนี้

ข้อเลือก	ค่าตอบที่พึงประสงค์	ค่าตอบที่ไม่พึงประสงค์
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การประเมินผลกำหนดค่าเฉลี่ย ของการจัดระดับทัศนคติไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.5-5.0	หมายถึง	มีทัศนคติดีมากต่อโรคไข้เลือดออก
ค่าเฉลี่ย 3.5-4.4	หมายถึง	มีทัศนคติดี
ค่าเฉลี่ย 2.5-3.4	หมายถึง	มีทัศนคติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.5-2.4	หมายถึง	มีทัศนคติไม่ดี
ค่าเฉลี่ย 1.0-1.4	หมายถึง	มีทัศนคติไม่ต่ออย่างอื่น

วิเคราะห์สัมประสิทธิ์ของความเที่ยง ของแบบสำรวจทัศนคติ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1970 อ้างถึงใน เชาวดี วิบูลย์ศรี, 2528) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงเท่ากับ .85

10. แบบวัดการปฏิบัติเกี่ยวกับไข้เลือดออก จำนวน 20 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ ทำเป็นประจำ ทำบางครั้ง ไม่เคยทำ กำหนดให้ค่าของคะแนน ดังนี้

ข้อเลือก	ค่าตอบที่พึงประสงค์	ค่าตอบที่ไม่พึงประสงค์
ทำเป็นประจำ	3 คะแนน	1 คะแนน
ทำบางครั้ง	2 คะแนน	2 คะแนน
ไม่เคยทำ	1 คะแนน	3 คะแนน

เกณฑ์การประเมินผลกำหนดค่าเฉลี่ย ของการจัดระดับการปฏิบัติไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.00	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับดี
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	การปฏิบัติยังไม่ดี

วิเคราะห์สัมประสิทธิ์ของความเที่ยง ของแบบสำรวจการปฏิบัติ โดยใช้สูตร
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์
ความเที่ยงเท่ากับ .62

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
2. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ออกหนังสือให้การสนับสนุน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร
3. ผู้วิจัยนำหนังสือ จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ไปติดต่อกับผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นตัวอย่างประชากรทั้ง 50 โรงเรียน ทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาตและแจ้งรายละเอียดในการเก็บข้อมูล รวมทั้งขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการเก็บข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม 2536 - 15 มิถุนายน 2536 โดยผู้วิจัยทำหนังสือชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อการออกแบบสอบถามและชี้แจง ในการออกแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์
5. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์ และด้วยตนเอง รวมทั้งสิ้น 500 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืน รวมทั้งสิ้น 490 ฉบับคิดเป็น ร้อยละ 98.00 และแบบสอบถามที่เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับการวิเคราะห์ จำนวน 450 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบ มีลำดับดังนี้

1. นำกระดาษคำตอบ มาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกมีค่าเป็น 1 คะแนน
ตอบผิดให้ 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้ของตัวอย่างประชากรทั้งหมดมาคำนวณหาร้อยละ
คำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
ของแต่ละด้าน โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส/พี ซี (Statistical
Package for the Social Science/Personal Computer = SPSS/PC)
2. แบบสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก นำข้อมูลมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย
(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคำตอบจากแบบสำรวจ
โดยส่วนรวม และเป็นรายชื่อ
3. แบบวัดการปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก โดยนำข้อมูลมา
แจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) โดยส่วนรวม และเป็นรายชื่อ
4. เปรียบเทียบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความรู้ ทัศนคติ และ
การปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก โดยส่วนรวมและเป็นรายชื่อ ตามตัวแปรเพศ
ของนักเรียน โดยการทดสอบค่า "ที" (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05
โดยส่วนรวม และเป็นรายชื่อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย